

Met het nFTK nog niet in balans

Dit position paper is geschreven als bijdrage aan het rondetafelgesprek met de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 17 mei 2018.

DeNederlandscheBank

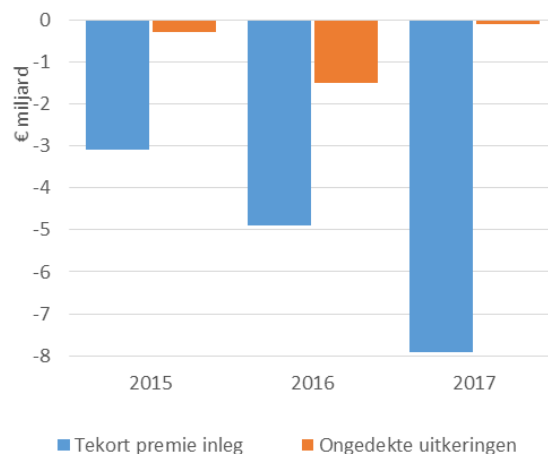
EUROSYSTEEM

Het noodzakelijke technische onderhoud aan het financieel toetsingskader (FTK) dat in het nieuwe FTK (nFTK) heeft geresulteerd, heeft enkele kwetsbaarheden van het oude FTK geadresseerd. Het pensioenstelsel is minder procyclisch geworden door betere spreiding van financiële mee- en tegenvallers en stabielier door de middeling van de dekkingsgraad. Toch kent het nFTK enkele tekortkomingen die in dit position paper worden toegelicht. Daarbij is het huidig toetsingskader en de geboden mate van zekerheid als uitgangspunt genomen. Wij abstraheren in dit position paper van de discussie over een toekomstig pensioencontract.

We leggen te weinig erin, we keren te veel uit

DNB constateert dat de wettelijke kaders nog te veel ruimte bieden om te weinig premie in te leggen en te veel pensioen uit te keren. Van deze ruimte is de afgelopen jaren gebruik gemaakt. Te weinig inleggen en te veel uitkeren impliceert dat herstel van de financiële positie van een pensioenfonds volledig afhankelijk is van de beleggingsresultaten. En als verwachte beleggingsresultaten niet worden gerealiseerd dan blijven forse, abrupte kortingen het vertrouwen in het stelsel bedreigen.

Sinds de inwerkingtreding van het nFTK in 2015 hebben de ingelegde premies gemiddeld genomen de kostprijs van het pensioen niet gedekt. De financiering van de nieuwe pensioenopbouw is daarmee ten koste gegaan van de financiële positie van de pensioenfondsen. In 2015, 2016 en 2017 werd op deze wijze in totaal voor € 15,9 miljard aan nieuwe pensioenopbouw gesubsidieerd uit het vermogen van de pensioenfondsen (figuur 1). Tegelijkertijd werden pensioenen, ondanks dat er tekorten waren, meerdere jaren achter elkaar volledig uitgekeerd. In 2015, 2016 en 2017 werd op deze wijze een totaal van € 1,9 miljard uitgekeerd ten laste van het fondsvermogen (figuur 1). Het inleggen van te weinig premie en het uitkeren van te veel pensioen hebben daarmee de financiële positie van meerdere pensioenfondsen, waaronder de grootste, verslechterd.

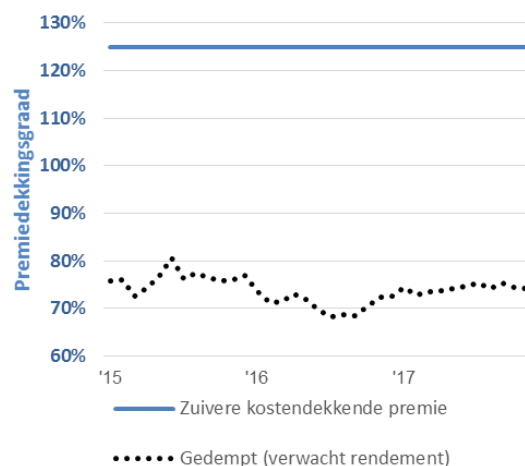
Figuur 1: Onttrekking aan fondsvermogen door te lage premie inleg en te hoge uitkering.

Te weinig erin: premiedemping op basis van verwacht rendement

Met de aanpassing van het FTK werd beoogd de stabiliteit van de pensioenpremies te vergroten. Dat doel is bereikt. Maar de ingezette maatregelen –het laten vervallen van de bijdrage-aan-herstel-eis en het toestaan van het gebruik van verwacht beleggingsresultaten in de bepaling van de premie– hebben geleid tot uitholling van het fondsvermogen via te lage premiedekkingsgraden. Bij 85% van alle ingelegde premies wordt de premie gedempt op basis van verwacht rendement. In het bijzonder fondsen met een relatief lage dekkingsgraad vragen een te lage premie en zijn voor hun herstel daarom volledig afhankelijk van beleggingsresultaten. Langdurig te weinig premie inleggen voor de aanspraken die worden toegezegd past niet bij de toegezegde hoge mate van zekerheid. Het verhoogt de kans op teleurstellingen bij deelnemers en tast aldus het vertrouwen in het stelsel aan.

Figuur 2 illustreert dat de gedempte premie veel te laag mag worden gesteld ten opzichte van de gemiddelde zuivere kostendekkende premie. Het evaluatierapport laat zien dat deze lage premies in de afgelopen jaren door fondsen ook daadwerkelijk zijn gehanteerd (zie ook pp. 35-38 van het [evaluatierapport](#)).

DNB vindt een systematiek die leidt tot een langdurig te lage inleg ten opzichte van gedane toezeggingen niet wenselijk. Daarom pleit DNB voor realistische veronderstellingen bij het hanteren van verwacht rendement in de premiedemping. Een stap in de goede richting kan worden gezet door de nieuwe Commissie Parameters een maximum te laten stellen aan het overrendement. En waar de geinde premie te laag is, ligt het voor de hand de toezegging navenant aan te passen. Een andere oplossing is de herintroductie van de bijdrage-aan-herstel-eis. Deze eis voorkomt dat nieuwe premie inleg de financiële positie van een pensioenfonds in dekkingstekort verslechtert.

Figuur 2: Premie-varianten uitgedrukt in premiedekkingsgraad.

Te veel eruit: kortingen worden te lang uitgesteld

Doel van het aangepaste FTK was ook het voorkomen van abrupte, omvangrijke kortingen, zonder noodzakelijke herstelmaatregelen uit te stellen. Naar het oordeel van DNB is dit doel onvoldoende bereikt. De wettelijk eis om tijdig te herstellen naar het Vereist Eigen Vermogen (VEV) is tandoos geworden: herstelplannen worden gebaseerd op de maximaal toegestane rendementen op zakelijke waarden¹ en de maximale voortschrijdende hersteltermijn van 10 jaar wordt gehanteerd. Verliezen kan men op deze manier voor zich uit blijven schuiven. Daarbij leert de ervaring dat er een sterke prikkel is meer ruimte te geven om, als het tegen zit, kortingen uit te stellen.

Hierdoor dwingt alleen het Minimum Vereist Eigen Vermogen (MVEV) het benodigde herstel af door pensioenfondsen, die 5 achtereenvolgende jaren een beleidsdekkingsgraad hebben onder het MVEV, te verplichten tot onvoorwaardelijke kortingen. Abrupte en omvangrijke kortingen zijn daarmee niet uitgesloten. Door gebruik te maken van realistische veronderstellingen in herstelplannen worden herstelmaatregelen eerder vormgegeven. Hiermee wordt de kans op abrupte en omvangrijke MVEV-kortingen verkleind.

¹ Zie ook p. 17 van het [evaluatierapport](#). De hoge ingeboekte overrendementen in de herstelplannen van 2015 zijn in 2015 en 2016 niet gerealiseerd (zie ook [eerdere uitingen van DNB](#) hierover).